

Kıyı Alanlarının Rekreasyonel Potansiyel Açısından Değerlendirilmesi: Altınordu ve Gülyalı (Ordu) Örneği *

Yeliz ÖZTÜRK, Ordu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Tezli Yüksek Lisans Programı, ylz-yildiz@hotmail.com, Ordu, Türkiye, ORCID: 0009-0006-0828-1486

Mesut GÜZEL, Ordu Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, mesutguzel@odu.edu.tr, Ordu, Türkiye, ORCID: 0000-0001-6172-5812

Pervin YEŞİL, Ordu Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, perviny48@gmail.com, Ordu, Türkiye, ORCID: 0000-0003-4395-6881

Öz

Deniz kıyısında yer alan kentlerde kıyı alanları, kentte yaşayan bireylerin serbest zamanlarının büyük bir bölümünü geçirme eğiliminde oldukları önemli rekreasyon merkezleridir. Kıyı alanlarının bireylerin rekreasyonel ihtiyaç ve beklentilerini ne ölçüde karşılayabildiğinin analiz edilmesi ve rekreasyonel potansiyel düzeyinin optimizasyonu, kaliteli rekreasyonel aktivitelerin gerçekleştirilebilmesi için gereklidir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Ordu ili Altınordu ve Gülyalı ilçelerindeki kıyı alanlarının rekreasyon potansiyelinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda; temelde orman içindeki alanların rekreasyon potansiyelini belirlemede kullanılan Gülez yönteminde yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda; Ordu kent merkezinde bulunan kıyı alanının “çok yüksek” bir rekreasyon potansiyeli taşıdığı, diğer kıyı alanlarının rekreasyonel potansiyelinin ise “yüksek” olduğu görülmüştür. Çalışmanın bulguları, kıyı alanlarındaki mevcut eksikliklerin giderilmesi durumunda, bu alanlardaki rekreasyon potansiyelinin önemli ölçüde artacağını göstermiştir. Bu artış, Ordu kenti ve bölge halkı için daha kaliteli ve konforlu rekreasyon olanağı anlamına gelmektedir. Araştırmanın sonuçları; kıyı peyzajların planlanması ve koruma-kullanma dengesinin sağlanması noktasında rehberlik etmektedir. Ordu kentindeki önemli rekreasyon noktalarından olan kıyı alanlarının doğru şekilde planlanması ve geliştirilmesi ile kaliteli rekreasyon olanağı yaratılırken aynı zamanda kıyıların sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıyı alanları, rekreasyon, rekreasyon potansiyeli, Gülyalı, Gülez yöntemi

Evaluation of Recreational Potential of Coastal Areas: The Case of Altınordu and Gülyalı (Ordu)

Abstract

Coasts are important recreational areas where urban individuals spend their leisure time. Analyzing the extent to which coastal areas meet recreational needs and expectations and optimizing recreational potential are essential for quality recreation. In this context, the study aimed to determine the recreational potential of coastal areas in the Altınordu and Gülyalı districts of Ordu province. For this purpose, the Gülez method, primarily used to determine the recreational potential of forested areas, was utilized. The study concluded that the coastal area in Ordu's city center has a “very high” recreational potential, while the recreational potential of other coastal areas is “high.” The study's findings indicate that addressing coastal deficiencies will significantly increase recreational potential. This increase means into higher-quality and more comfortable recreation opportunities for the city of Ordu and the its surrounding. The results provide guidance for coastal landscape planning and achieving a balance between protection and use. Proper planning and development of coastal areas, which are important recreational destinations in Ordu, will not only create high-quality recreation opportunities but also ensure the sustainability of the coasts.

Keywords: Coastal areas, recreation, recreation potential, Gülyalı, Gülez method

*Bu çalışma, TR Dizin etik kurul izni gerektiren çalışma grubunda yer almamaktadır.

Extended Summary

While the sedentary lifestyle in cities negatively affects the physical and mental health of urban residents, participating in leisure activities supports general health. Individuals who regularly engage in recreational activities have higher levels of health and integration with nature (Yeşil & Güzel, 2021). Studies have shown that as individuals' participation in recreational physical activities increases, their muscle strength increases, they show higher cognitive performance, lower obesity rates are seen, and their risk of developing cardiovascular diseases decreases significantly (Holtermann et al., 2011; Ku, Stevinson & Chen, 2012; Lahti et al., 2016; Komatsu et al., 2019). Urban parks, gardens, squares, walking and bicycle paths are the main places where these recreational activities are performed. In addition to these, coastal areas are also important recreational points in coastal cities. It is necessary to analyze how much coastal areas meet the recreational expectations of individuals. In this way, it may be possible to carry out quality recreational activities. Determining the recreational potential of coastal areas in Ordu is essential in terms of creating quality and comfortable recreational opportunities in coastal areas. Increasing the quality of urban life depends on this in a way. Urban quality of life is an extremely important issue in terms of human health, as it includes environmental, social and economic conditions that directly affect the health of individuals living in the city. Healthy cities with high living standards are necessary for healthy individuals. The existence of accessible green spaces in cities can improve physical and mental health by motivating individuals to participate in physical activity (Belice et al., 2021; Aktaş & Kiper, 2023). In this context, the main purpose of the study is to determine the recreational potential of three coastal areas located in Ordu city center and its surroundings. Comparing the three coastal areas in terms of recreational opportunities and developing suggestions for increasing the recreational potential in these areas are other purposes of the research.

In order to create a comfortable and healthy recreational environment in coastal areas, first of all, the recreational potential of these areas should be determined. In this context, some methods have been developed to evaluate the recreational potential in terms of certain criteria and to present it quantitatively. The method developed by Gülez (1990) has been applied in many different areas in our country. The starting point of the method is the calculation of the recreational potential in forest areas. In addition, the method, which provides a comprehensive evaluation system for researchers working on recreation, is still used today. Gülez method; It has been successfully applied in many different areas such as national parks (Yulu, Kapan & Bingül Bulut, 2021), nature parks (Özçalık & Kumru, 2019; Pekünlü, Sezen & Özer, 2020; Eroğlan, Koşugen & Göktuğ, 2022), urban forests (Yılmaz et al., 2009; Yeşil & Güzel, 2021), lakes and their surroundings (Surat, 2017; Bozkurt, 2019), plateaus (Yeşil, 2017), archaeological sites (Atabeyoğlu, Beyli & Argan, 2017) and coastal areas (Şimşek & Korkut, 2009; Gül & Yılmaz, 2019). The studies conducted by Şimşek & Korkut (2009) and Gül & Yılmaz (2019) are important in terms of showing the applicability of the Gülez method in coastal areas. Determining the recreational potential of coastal areas in Ordu, a coastal city like Tekirdağ and Samsun, is important in terms of creating quality and comfortable recreation opportunities in coastal areas, establishing sustainable coastal use and increasing the urban life quality of individuals.

According to the Gülez (1990) method, the recreation potential of an area is calculated as a percentage based on five main components scored according to various sub-criteria. These components are; Landscape Value, Climate Value, Accessibility, Recreational Facilities and Negative Factors. When the area evaluated for recreation potential receives full points from these components and does not have any negative situations, the Recreation Potential is theoretically 100%. When the RP value is below 30%, it is understood that the current recreation potential of the coastal area is very low. When the RP value is between 30-45%, the recreational potential is "low", between 46-60% "medium", between 61-75% "high" and above 75% "very high". The RP value of the K1 coastal area in the research area is 85 and its recreational potential is at a "very high" level. However, since the %RP value of the K2 and K3 areas is 69, the recreational potential of these areas has been determined as "high". Increasing the existing recreational potential in all three coastal areas is possible primarily by eliminating the negative factors in the areas. The main negative factors in the K1 coastal area are air and noise pollution. Structural and vegetative

solutions should be developed to prevent these. Thus, the RP value of the area will increase from 85 to 88. Although the recreational potential is categorically “high”, radical changes are needed in the K2 and K3 areas. Increasing public transportation opportunities in terms of accessibility will contribute positively to the recreational potential of these coastal areas. In terms of recreational facilities, picnic opportunities should be increased quantitatively and qualitatively; facilities that can meet basic needs such as toilets and food and beverage should be added to these areas. In line with the results obtained from the research; it is understood that if the existing deficiencies are eliminated, the recreational potential of the coastal areas in Ordu city center and its surroundings is open to significant development. It should be noted that well-planned recreational areas increase the general satisfaction level of individuals and contribute positively to social interaction (Kang, Yang & Han, 2021; Senetra & Szczepańska, 2022). The quality of recreational areas has a direct impact on the satisfaction level and quality of life of municipal.

1. Giriş

Yüksek nüfus yoğunluğu ile karakterize edilen kentlerde yaşayan bireyler genellikle hareketsiz bir yaşam tarzını benimsemiştir. Özellikle televizyon ve bilgisayar gibi teknolojiler, bireyleri dış mekânlarda fiziksel aktivitelere katılmaktan ziyade kapalı alanlarda zaman geçirme eğiliminde olmalarına neden olmaktadır (Xie vd., 2014; Aka & Arapoğlu, 2020). Kentlerde egemen olan bu hareketsiz ve monoton yaşam, kentlilerin fiziksel sağlığı üzerinde olumsuz etki gösterirken yüksek stres düzeylerinin görülmesine yol açmaktadır. Bununla birlikte; kent yaşamının getirdiği hareketsizlik zincirini kırarak rekreasyonel aktivitelerde bulunmak, fiziksel sağlığı desteklemenin yanında sosyal bağları artırmakta ve genel refah düzeyini iyileştirmektedir. Düzenli olarak rekreasyonel faaliyetlerde bulunan bireyler ile görece daha az boş zaman aktivitesi gerçekleştiren bireyler arasında sağlık düzeyi ve doğa ile bütünleşme bakımından önemli farklar bulunmaktadır (Yeşil & Güzel, 2021). Yapılan araştırmalarda; bireylerin rekreasyon odaklı fiziksel aktivitelere katılımları arttıkça kas güçlerinin de arttığı, yüksek bilişsel performans gösterdikleri, daha düşük obezite oranlarının görüldüğü, bireylerin kalp ve damar hastalıklarına yakalanma riskinin anlamlı şekilde düştüğü ifade edilmiştir (Holtermann vd., 2011; Ku, Stevinson & Chen, 2012; Lahti vd., 2016; Komatsu vd., 2019).

Kentte yaşayan bireylerin serbest zamanlarında çeşitli rekreasyonel faaliyetler gerçekleştirebileceği mekânlar büyük ölçüde kent ya da mahalle parkları, bahçeler, meydanlar, yürüyüş ve bisiklet yollarıdır. Kıyı kentlerinde ise bu rekreasyonel mekânlara kıyılar da eklenmektedir. Kıyı alanları, toplumun rekreasyonel ihtiyaçlarına yanıt veren alanların başında gelmektedir (Akdeniz vd., 2020). Özellikle kentlerde ve kentlerin yakın çevresinde yer alan kıyı alanları çeşitli rekreasyonel faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için olanak sağlayarak bireylerin yaşam kalitesini artırmaktadır. Kıyı alanları; su, bitki ve insan etkileşimlerinin en yoğun olduğu, kentlilerin en çok tercih ettiği sosyal alanlar arasındadır (Bekçi, Üçok & Yılmaz, 2019; Kahvecioğlu & Sağlık, 2023). Başta yürüyüş, koşu, bisiklet sürme ve çeşitli su sporları gibi fiziksel aktivitelere olanak tanıyan kıyı alanları, kentlerde yaşayan bireylerin kentin kasvetli ve sıkıcı atmosferinden uzaklaşıp doğa ile yeniden bağlantı kurabildiği yerlerdir (Işık & Demirel, 2015; Ayhan, 2019). Doğal ve kültürel açıdan pek çok kaynak değerine sahip olan kıyı alanları, rekreasyonel faaliyetler için de çok yönlü bir potansiyel sunmaktadır (Kahveci vd., 2021; Özgeriş & Karahan, 2021). Kıyı alanlarının bireysel anlamda sağladığı rekreasyonel katkının yanında toplumsal katkıya da dikkat çekilmektedir. Öyle ki bu alanlar, bireylerin etkileşimini artıran mekânlar olduğundan sosyal bağların güçlenmesine ve toplumsal etkileşim düzeyinin artırılmasına destek olmaktadır (Bekçi, Üçok & Yılmaz, 2019; Kahvecioğlu & Sağlık, 2023).

Kentsel yaşam kalitesinin artırılması, bununla birlikte kıyı ekosistemlerinin sağlığının ve sürdürülebilirliğinin korunması noktasında, kıyı alanlarının doğru bir şekilde planlanması ve yönetilmesi gerekmektedir (Uzun & Özcan, 2016; Topal, 2023). Kıyı alanlarında, koruma ve kullanma dengesi gözetilerek sağlıklı ve konforlu bir rekreasyon ortamı oluşturulması öncelikle bu alanların rekreasyonel potansiyelinin belirlenmesi ile mümkündür. Mevcut durumun detaylı bir envanterinin çıkarılması, doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin ortaya konulması, kıyı alanlarındaki donatı, ekipman ve tesis olanaklarının çok yönlü olarak değerlendirilmesi elzemdir. Bu bağlamda, rekreasyonel potansiyelin belirli kriterler açısından ele alınması ve niceliksel olarak ortaya konulabilmesi için çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Gülez (1990) tarafından geliştirilen ve tam adı "Ormaniçi Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması İçin Geliştirilen Bir Değerlendirme Yöntemi" olan hesaplama algoritması ülkemizdeki pek çok farklı alan özelinde uygulanmıştır. Yöntem, özünde orman dokusu içindeki alanlarda rekreasyonel potansiyelin hesaplanması için geliştirilmiş olsa da araştırmacılar için kapsayıcı ve detaylı değerlendirme kriterleri sağladığından, yöntemin geliştirilmesinin üzerinden 35 yıl geçmiş olmasına rağmen günümüzde hâlen kullanılmaktadır. Pratik ve kolay uygulanabilir olması, doğal ve kültürel peyzaj öğelerine birlikte yer vermesi, rekreasyon potansiyeli üzerindeki olumsuz etkenlerin de hesaba katılması, hem aktüel hem de gelecekteki potansiyel durumun ortaya konulabilmesi yöntemin güçlü yönleridir (Gülez, 1990). Bununla birlikte, Gülez (1990); yöntemin doğası gereği öznel değerlendirmelere açık olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle, yöntem kullanılarak elde edilecek sonuçlar, alanın rekreasyon potansiyeline dair önemli ipuçları sunmakla birlikte kesinlik taşımamaktadır. Gülez yöntemi; milli park (Yulu, Kapan & Bingül Bulut, 2021),

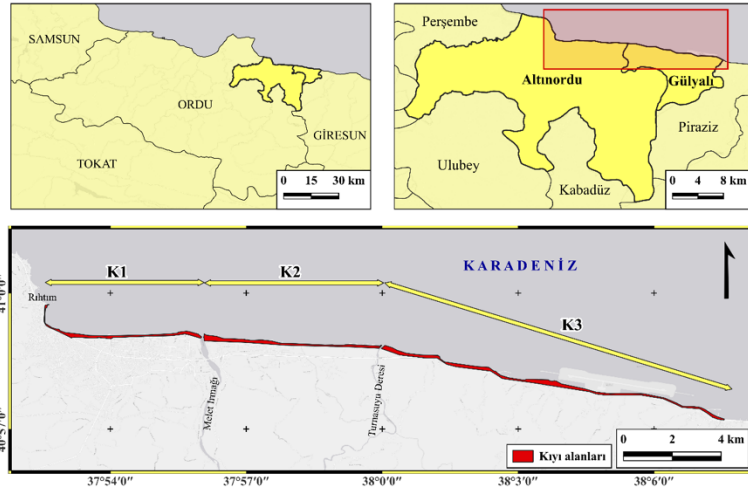
tabiat parkı (Özçalık & Kumru, 2019; Pekünlü, Sezen & Özer, 2020; Çavuş & Aker, 2021; Tülek, 2021; Eroğlan, Koşugen & Göktuğ, 2022; Rüzgar, Koçak & Demir, 2022; Sökmen & Yener, 2022; Bingül Bulut, 2023), kent ormanı (Yılmaz vd., 2009; Yeşil & Güzel, 2021), göl ve çevresi (Surat, 2017; Bozkurt, 2019), yayla (Yeşil, 2017), arkeolojik sit alanı (Atabeyoğlu, Beyli & Argan, 2017) ve kıyı alanları (Şimşek & Korkut, 2009; Gül & Yılmaz, 2019) gibi pek çok farklı nitelikte alanda başarıyla uygulanmıştır. Şimşek & Korkut (2009), Gülez yönteminden yararlanarak, Tekirdağ kent merkezi ve yakın çevresini kapsayan kıyı şeridinin rekreasyon potansiyelini belirlemiştir. Araştırmada, Tekirdağ kıyı şeridinin rekreasyonel potansiyelinin %65 düzeyinde olduğu görülmüştür. Aynı yöntem esas alınarak, Samsun kenti kıyı şeridi örneğinde yapılan bir araştırmada (Gül & Yılmaz, 2019) ise tüm bileşenler göz önüne alındığında, kıyı alanının aktüel rekreasyon potansiyelinin %78 olduğu ifade edilmiştir. Bu iki araştırma, Gülez yönteminin kıyı alanlarında uygulanabilirliğini göstermeleri yönüyle önemlidir. Tekirdağ ve Samsun gibi bir kıyı kenti olan Ordu'da kıyı alanlarının rekreasyonel potansiyelinin belirlenmesi; kıyı alanlarında kaliteli ve konforlu rekreasyon olanaklarının oluşturulması, sürdürülebilir kıyı kullanımının tesis edilmesi ve bireylerin kentsel yaşam kalitesinin artırılması anlamında önemlidir. Bu bağlamda; çalışmanın temel amacı, Ordu kent merkezi ve yakın çevresinde yer alan üç kıyı alanının rekreasyon potansiyellerinin belirlenmesi, üç kıyı alanının rekreasyonel olanaklar bakımından karşılaştırılması ve bu alanlarda rekreasyonel potansiyelin artırılmasına yönelik önerilerin geliştirilmesidir.

2. Materyal ve Yöntem

Bu bölümde araştırma alanı ve yöntem hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Araştırma Alanı

Araştırma kapsamında, Ordu ilinin merkez ilçesi olan Altınordu ile Ordu-Giresun Havalimanı'nın yer aldığı Gülyalı ilçesindeki kıyı alanları rekreasyonel potansiyel bakımından değerlendirilmiştir. Araştırma alanı, farklı karaktere sahip kıyı alanları arasındaki rekreasyonel potansiyel farklarının değerlendirilebilmesi açısından üç bölüme ayrılmıştır (Şekil 1). Bu bölümlerin başlangıç ve bitiş noktaları bölgedeki önemli akarsular esas alınarak belirlenmiştir. Ordu kent merkezine en yakın konumda bulunan bir numaralı kıyı alanı (K1), Altınordu ilçesinde yer alan Rıhtım ile Melet Irmağı arasındaki kıyı şeridini kapsamaktadır. K1 kıyı alanında; kafe ve restoranlar, parklar, kamu kurumları, otopark alanları, çeşitli anıt ve heykeller ile kumsallar bulunmaktadır. Melet Irmağı ile Turnasuyu Deresi arasında kalan kıyı şeridine karşılık geleni iki numaralı kıyı alanında (K2), K1 alanına göre rekreasyonel aktivite çeşitliliği daha düşüktür. K2 kıyı alanı büyük oranda kumsal dokusundan oluşmaktadır. Alçak katlı konut yapısı ile karakterize edilen bu alanda az sayıda kafe-restoran ile eğitim kurumları yer almaktadır. Bunlara ek olarak; alanın sınırları içinde yapımı devam eden bir yat limanı ve mavi bayrak statüsünde bir plaj bulunmaktadır. K3 kıyı alanı ise Turnasuyu Deresi'nden başlayan, Ordu ve Giresun illeri arasındaki doğal sınır olan Abdal Deresi'nde son bulan kıyı şeridini kapsamaktadır. Bu kıyı alanında diğer alanlara göre daha az konut bulunmakla birlikte kivi tarımının yapıldığı bahçeler, Ordu-Giresun Havalimanı, Çikolata Park, karavan parkı, balıkçı barınağı ve halk plajları yer almaktadır.

Şekil 1. Araştırma Alanının Konumu

2.2. Yöntem

Kıyı alanlarının rekreasyonel potansiyelinin belirlenebilmesi için Gülez (1990) tarafından geliştirilen “Açık Hava Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması” adlı yöntemden yararlanılmıştır. Gülez (1990) yöntemine göre, bir alanın rekreasyon potansiyeli, çeşitli alt kriterlere göre puanlaması yapılan beş ana bileşen üzerinden yüzde (%) olarak hesaplanmaktadır (Eşitlik 1).

$$PD + İD + U + RK + OE = \%RP \quad (1)$$

Tablo 1’de eşitlikte yer alan bileşenlerin açılımları ve yönetime göre alabilecekleri en yüksek puan değerleri verilmiştir. Değerlendirilen alan; PD, İD, U ve RK bileşenlerinden tam puan aldığı ve OE bileşeninde herhangi bir negatif öge bulunmadığında Rekreasyon Potansiyeli teorik olarak %100 olmaktadır. Tablo 2’de Rekreasyon Potansiyeli 5 düzeye ayrılmıştır. RP değeri %30’un altında olduğunda kıyı alanının mevcut rekreasyon potansiyelinin çok düşük olduğu anlaşılmaktadır. RP değeri %30-45 arasında olduğunda rekreasyonel potansiyel “düşük”, %46-60 arasında “orta”, %61-75 arasında “yüksek” ve %75’in üzerinde ise “çok yüksek” olmaktadır (Tablo 2). Araştırma kapsamında değerlendirilen tüm kıyı alanları için RP değeri hesaplandıktan sonra mümkün olan iyileştirmelerin yapılması durumunda bu alanların RP değerinin ne düzeyde artacağı irdelenmiştir.

Tablo 1. Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesinde Kullanılan Bileşenler ve Alabilecekleri En Yüksek Puan Değerleri

Kısaltma	Açılım	En yüksek puan değeri
PD	Peyzaj Değeri	35
İD	İklim Değeri	25
U	Ulaşılabilirlik	20
RK	Rekreatif Kolaylık	20
OE	Olumsuz Etkenler	0 (En az -10)
%RP	Rekreasyon Potansiyeli (%)	100

Tablo 2. Rekreasyon Potansiyeli Puanlarını Esas Alan Sınıflandırma Sistemi

REKREASYON POTANSİYELİ (RP) (%)	< 30	Çok düşük
	30-45	Düşük
	46-60	Orta
	61-75	Yüksek
	75 <	Çok yüksek

2.2.1. Peyzaj Değeri (PD)

Bir alanın rekreasyon potansiyelinin hesaplanmasında dikkate alınan bileşenlerin ilki peyzaj değeridir. Tablo 3’te peyzaj değerinin hesaplanmasında kullanılan alt özellikler, bunların açıklamaları ve bu açıklamalara karşılık gelen puanlar verilmiştir. Peyzaj Değeri (PD); “alanın büyüklüğü”, “yüzeysel durum”, “bitki örtüsü”, “deniz, göl, akarsuların durumu”, “görsel kalite” ve “diğer özellikler” olarak altı adet alt özellik ile irdelenmektedir (Tablo 3). Örneğin; rekreasyon potansiyeli belirlenmek istenen bir

alanın büyüklüğü 10 ha'nın üzerinde ise bu özellik bakımından 4 puan verilmektedir. Bu değerlendirme sırasıyla diğer özellikler açısından da yapıldığında tüm özelliklerden alınan puanlar toplanarak toplam PD değeri hesaplanmaktadır. Gülez (1990) yönteminin öngördüğü özelliklere göre; bir alanın büyüklüğü 10 ha'nın üzerinde, yüzeysel durum düz veya düze yakın, bitki örtüsü bakımından zengin, deniz ya da göl gibi su ögelerine yakın, panoramik görünüm ve manzara noktalarına sahip olup, zengin bir kültürel dokuyu barındırıyor ise peyzaj değeri maksimum düzeydedir.

Tablo 3. Peyzaj Değeri (PD) Puanının Hesaplanmasında Yararlanılan Özellikler

Bileşen	Özellikler	Açıklama	Puan
PEYZAJ DEĞERİ (PD)	Alanın Büyüklüğü	10 ha.'dan büyük	4
		5-10 ha	3
		1-5 ha	2
		0.5-1 ha	1
	Yüzeysel Durum	Düz alan	5
		Hafif dalgalı	4
		Az meyilli	3
		Az engebeli	2
		Orta engebeli	1
	Bitki Örtüsü	Ağaçlık, çalılık, çayırılık	7-8
		Yalnız ağaçlık, çayırılık	6-7
		Çalılık, çayırılık, ağaçlık	5-6
		Çayırılık, seyrek ağaçlık	4-5
		Yalnız çalılık, çayırılık	3-4
		Çalılık, seyrek ağaçlık	3-4
		Çayırılık, seyrek çalılık	2-3
		Yalnız çayırılık	1-3
	Su Yüzeyleri	Deniz kıyısı	7-8
		Göl kıyısı	6-7
		Akarsu kıyısı	4-5
		Dereler	1-4
	Görsel Kalite	Panoramik görünüm	3-4
		Güzel görüş ve vistalar	2-3
		Görsel ve estetik değeri	1-4
	Diğer Özellikler	Mağara, çağlayan, tarihsel ve kültürel doku	1-6

2.2.2. İklim Değeri (İD)

Rekreasyon potansiyelini etkilediği düşünülen bileşenlerden biri de iklimdir. İklimsel durumun göstergeleri olan sıcaklık, yağış, güneşlenme ve rüzgarlılık durumunun rekreasyonel potansiyelin puanlandırılmasındaki rolü Tablo 4'te verilmiştir. Sıcaklık bakımından puanlandırma yaz aylarındaki sıcaklık ortalamasına göre yapılmaktadır. Yönteme göre, yaz aylarındaki rekreasyon aktiviteleri için en ideal ortalama sıcaklık 25 °C olarak kabul edilirken bu değerden negatif ya da pozitif anlamda uzaklaşıldıkça rekreasyon potansiyelinin azaldığı varsayılmaktadır. Bir alanın rekreasyon potansiyelinin yüksek olabilmesi için; yaz aylarındaki yağış toplamının ve ortalama rüzgar hızının düşük, güneşlenmenin yüksek olması beklenmektedir.

Tablo 4. İklim Değeri (İD) Puanının Hesaplanmasında Yararlanılan Özellikler

Bileşen	Özellikler	Açıklama	Puan
İKLİM DEĞERİ (İD)	Sıcaklık	Yaz ayları ortalaması (°C) 16-17-18-19-20-21-22-23-24-25	1-10
		Yaz ayları ortalaması (°C) 34-33-32-31-30-29-28-27-26-25	1-10
	Yağış	Yaz ayları yağış toplamı (mm) 50-100-150-200-250-300-350-400	8-1
	Güneşlenme	Yaz ayları bulutluluk ortalaması 0-2, 2-4, 4-6, 6-8, 8-9	5-1
	Rüzgarlılık	Yaz ayları ortalama rüzgar hızı 1 m/sec'den az	2
		Yaz ayları ortalama rüzgar hızı 1-3 m/sec arası	1

2.2.3. Ulaşılabilirlik (U)

Rekreasyon alanlarının ulaşılabilirliği rekreasyon potansiyelinin önemli bileşenlerinden biridir. Ulaşılabilirlik Gülez (1990) yönteminde 5 alt özellik üzerinden hesaplanmaktadır (Tablo 5). Yönteme göre; rekreasyonel potansiyeli değerlendirilen alan turistik açıdan önemi yüksek bir bölgede yer aldığında

ulaşılabilirlik puanı artmaktadır. Alanın yakın çevresinde kent merkezinin bulunması, alana yaya olarak ya da taşıtlar ile kısa sürede ulaşılabilmesi ve teleferik ya da deniz ulaşımı gibi alternatif ulaşım olanaklarının bulunması, ulaşılabilirliği ve rekreatiyonel potansiyeli arttırmaktadır.

Tablo 5. Ulaşılabilirlik (U) Puanının Hesaplanmasında Yararlanılan Özellikler

Bileşen	Özellikler	Açıklama	Puan
ULAŞILABİLİRLİK (U)	Bölgenin Turistik Önemi	Akdeniz, Ege, Marmara, Karadeniz kıyısı	3-4
		Önemli karayolu	2-3
		Turizmde öncelikli yöreler	1-3
	Bölgede En Az 100.000 Nüfuslu Kent Olması	20 km'ye kadar	4-5
		50 km'ye kadar	3-4
		100 km'ye kadar	2-3
		200 km'ye kadar	1-2
	Ulaşılan Zaman (en az 5000 nüfuslu yerleşim biriminden)	Yürüyerek 1 saate kadar	4
		Taşıtla yarım saate kadar	3
		Taşıtla yarım saat ile 1 saat arası	2
		Taşıtla 1 saat ile 2 saat arası	1
	Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	Yürüyerek gidilebilme	3-4
		Taşıt bulabilme	2-3
		Belirli saatlerde taşıt bulabilme	1-3
Diğer Ulaşım Olanakları	Teleferik olması, denizden ulaşılabilme vb.	1-3	

2.2.4. Rekreatif Kolaylık (RK)

Rekreatiyonel potansiyeli değerlendirilen alanda yer alan birtakım tesis ve olanaklar, Rekreatif Kolaylık (RK) bileşeni kapsamında puanlandırılmaktadır (Tablo 6). Bu bileşen altında değerlendirilen pek çok özellik, tesis ve ekipmanların niteliklerine göre puanlandırma yapmayı gerektirmektedir. Alanda geceleme olanaklarının sunulması ve gerekli güvenlik önlemlerinin sağlanmış olması da güvenli rekreatiyonu kolaylaştırdığından rekreatiyon potansiyeli üzerinde olumlu etki sağlamaktadır.

Tablo 6. Rekreatif Kolaylık (RK) Puanının Hesaplanmasında Yararlanılan Özellikler

Bileşen	Özellikler	Açıklama	Puan
REKREATİF KOLAYLIK (RK)	Piknik Tesisleri	Piknik masası, ocak vb. (niteliklerine göre)	1-4
	Su Durumu	İçme-kullanma suyu olanakları (niteliklerine göre)	1-3
	Geceleme Tesisleri	Sabit geceleme tesisleri	2
		Çadırılı-çadırsız kamp	1-2
	Tuvaletler	Niteliklerine göre	1-2
	Otopark	Niteliklerine göre	1-2
	Kır Gazinosu, Büfe	Niteliklerine göre	1-2
	Bekçi ve Görevliler	Sürekli bekçi/görevli	2
		Hafta sonlarında görevli	1
	Diğer Kolaylıklar	Plaj, kabin, duş, spor olanağı (niteliklerine göre)	1-3

2.2.5. Olumsuz Etkiler (OE)

Gülez (1990) puanlandırma sisteminde, rekreatiyon alanlarının olumlu özelliklerinin yanında rekreatiyonu olumsuz etkilemesi muhtemel faktörlere de eksi puan verilebilmektedir (Tablo 7). Örneğin; rekreatiyonun gerçekleştirileceği alanı doğrudan etkileyen bir hava kirliliği söz konusu ise kirlilik derecesine göre -1 ile -3 arasında puan verilebilmektedir. Alandaki güvenlik problemleri, bakımsızlık, su kirliliği, gürültü kirliliği ve kötü görüntü oluşturan öğelerin varlığında negatif yönde değerlendirme yapılabilmektedir.

Tablo 7. Olumsuz Etkiler (OE) Puanının Hesaplanmasında Yararlanılan Özellikler

Bileşen	Özellikler	Açıklama	Puan
OLUMSUZ ETKENLER (OE)	Hava Kirliliği	Kirlilik derecesine göre	-1-(-3)
	Güvenlik Sorunu	Güvence durumuna göre	-1-(-2)
	Su Kirliliği	Deniz, göl ve akarsular için	-1
	Bakımsızlık	Alanda yeterli bakımın yapılmaması	-1
	Gürültü	Trafik, kalabalık vb.	-1
	Diğer Olumsuz Etkiler	Taş ve çakıl ocakları, inşaat kalıntıları	-1-(-2)

3. Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde peyzaj değeri, iklim değeri, ulaşılabilirlik, rekreatif kolaylık, olumsuz etkenler ve rekreasyon potansiyeline ait bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Peyzaj Değeri (PD)

Kıyı alanlarının taşıdığı özelliklere göre hesaplanan peyzaj değeri puanları Tablo 8’de verilmiştir. Kıyı alanlarının büyüklüklerine Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nün parsel sorgulama uygulaması üzerinden ulaşılmıştır. Araştırma alanı içindeki tüm kıyı alanlarının büyüklüğü 10 ha’nın üzerinde olduğundan alanların tamamına 4 puan verilmiştir. Kıyı alanlarının yüzeysel durumu genel olarak düz ve düze yakın olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle üç kıyı alanının bu başlık altında aldıkları puan 5 olmuştur. Kıyı alanlarındaki mevcut bitki örtüsü; yer yer ağaçlık, çalılık ve çayırıklardan oluşmakta ve heterojen bir yapı sergilemektedir. Bununla birlikte, kentin batısından doğuya doğru gidildikçe kıyı hattında bitki örtüsü oranının arttığı görülmüştür. Bu nedenle; kademeli olarak, kent merkezinde ve batıda yer alan K1 kıyı alanına 6 puan, K2 kıyı alanına 7 puan ve K3 kıyı alanına 8 puan verilmiştir. Deniz, göl ve akarsu gibi su yapılarına olan yakınlık bakımından üç alana da ilgili kategorideki en yüksek puan olan 8 verilmiştir. K1 kıyı alanı, tarihi kent dokusu ve Boztepe gibi önemli turizm destinasyonlarını içeren panoramik görünümler sunduğundan görsel kalite özelliği bakımından 4 puan alırken, yalnızca güzel manzara ve görüş noktaları içeren K2 ve K3 kıyı alanlarına 2’şer puan verilmiştir. Mağara, çağlayan, tarihsel ve kültürel doku gibi diğer özellikler bakımından ise K1 kıyı alanı 4 puan alırken, K2 kıyı alanı 3 puan ve K3 kıyı alanı 2 puan almıştır. Toplam peyzaj değeri bakımından en yüksek değere sahip olan kıyı alanı K1 (31 puan) olurken, K2 ve K3 alanları 29 puan almıştır (Tablo 8).

Tablo 8. Kıyı Alanlarına İlişkin PD Değerleri

Bileşen	Özellikler	K1	K2	K3
PEYZAJ DEĞERİ (PD)	Alanın büyüklüğü	4	4	4
	Yüzeysel durum	5	5	5
	Bitki örtüsü	6	7	8
	Deniz, göl, akarsu	8	8	8
	Görsel kalite	4	2	2
	Diğer özellikler	4	3	2
Toplam PD Değeri		31	29	29

3.2. İklim Değeri (İD)

Bireylerin konforlu rekreasyonel aktiviteler gerçekleştirilebilmesi için uygun iklimsel koşulların sağlanmış olması gerekmektedir. Gülez (1990) yönteminde rekreasyonel potansiyeli etkilediği varsayılan dört parametre üzerinde durulmuştur. Tablo 9’da Ordu istasyonundan alınan iklim verileri görülmektedir. Buna göre, kıyı alanlarında yaz ayları sıcaklık ortalaması 25.3°C’dir. Yöntemde, bir alandaki yaz ayları sıcaklık ortalamasının 25°C olması durumunda söz konusu alana 10 puan verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu nedenle 3 kıyı alanı da sıcaklık parametresi bakımından tam puan almıştır. Yaz ayları toplam yağış miktarı 206.6 mm’dir. Gülez yöntemine göre yaz ayları yağış toplamı yaklaşık olarak 200 mm düzeyinde olan alanlara 5 puan verilmesi uygun görülmüştür. Güneşlenme bakımından yapılacak olan değerlendirme ise aylık ortalama bulutluluk esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Tablo 9’da yer alan verilere göre, Ordu kıyı alanlarında yaz ayları bulutluluk ortalaması yaklaşık 6.4 olarak hesaplandığından 2 puan verilmiştir. Yaz ayları ortalama rüzgar hızı 1 m/sn’nin üzerinde olduğundan kıyı alanlarına 1 puan verilmiştir. Sonuç olarak; kıyı alanlarının toplam iklim değeri birbirine eşit olup 18’dir (Tablo 10).

Tablo 9. Ordu İstasyonu Yaz Aylarına Ait Meteorolojik Parametreleri

İklim Parametresi	Aylar		
	Haziran	Temmuz	Ağustos
Ortalama sıcaklık (°C)	23.0	26.1	26.9
Aylık toplam yağış (mm)	76.7	62.2	67.7
Aylık ortalama bulutluluk	5.7	6.9	6.5
Aylık ortalama rüzgar hızı (m/sn)	2.3	2.6	2.7

Tablo 10. Kıyı Alanlarına İlişkin İD Değerleri

Bileşen	Özellikler	K1	K2	K3
İKLİM DEĞERİ (İD)	Sıcaklık	10	10	10
	Yağış	5	5	5
	Güneşlenme	2	2	2
	Rüzgarlılık	1	1	1
	Sıcaklık	10	10	10
Toplam İD Değeri		18	18	18

3.3. Ulaşılabilirlik (U)

Gülez (1990) yönteminde yer alan ulaşılabilirlik ölçüt tablosuna göre, Karadeniz kıyısında yer alan bölgeler turistik önem bakımından 4 puan almaktadır. Bu nedenle; araştırma alanını oluşturan kıyı alanlarının tamamına 4 puan verilmiştir. İlgili yöntemde, bir alanın bulunduğu bölgedeki en az 100.000 nüfuslu kente olan uzaklığı 20 km'ye kadar ise 4 ya da 5 puan verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Burada referans alınması gereken ve en az 100.000 nüfuslu kent merkezi statüsündeki yer, 2023 yılı verilerine göre nüfusu 225.349 olan Altınordu ilçesidir (TÜİK, 2024). Altınordu ilçe merkezine en fazla 10 km mesafede yer alan bölgelere 5 puan, 10 km ile 20 km arasındaki mesafede yer alan bölgelere ise 4 puan verilmiştir. Bu nedenle; K1 ve K2 5 puan alırken Altınordu ilçe merkezinde uzaklığı yaklaşık 21 km olan K3'e 4 puan verilmiştir. Alana yürüyerek 1 saat kadar ya da taşıtla en fazla yarım saatlik ulaşım mesafesinde bulunan en az 5.000 nüfuslu kent olması kriterine göre tüm alanlara 4 puan verilmiştir. K1 ve K2 kıyı alanları Altınordu ilçe merkezine ve K3 kıyı alanı 9.243 nüfuslu Gülyalı ilçesine yürüme mesafesinde bulunmaktadır. K1 kıyı alanı ulaşım bakımından yürüme mesafesinde iken K2 ve K3'e belirli saatlerde kent merkezinden hareket eden taşıtlar ile ulaşılabilir. Bu nedenle, K1 ulaşım bakımından 4 puan alırken K2 ve K3 kıyı alanları 3 puan almıştır. Kıyı alanlarının tamamına kara ve deniz yolu kullanılarak ulaşılabilirdiğinden "ulaşımda kolaylıklar" başlığı altında 3 puan verilmiştir. Kıyı alanlarının toplam ulaşılabilirlik değerlerine bakıldığında en yüksek puanın K1'e ait olduğu görülür. Bunu 18 puan ile K2 ve K3 kıyı alanları takip etmektedir (Tablo 11).

Tablo 11. Kıyı Alanlarına İlişkin U Değerleri

Bileşen	Özellikler	K1	K2	K3
ULAŞILABİLİRLİK (U)	Bölgenin turistik önemi	4	4	4
	Bölgede en az 100.000 nüfuslu kent olması	5	4	4
	Ulaşılan zaman (en az 5.000 nüfuslu yerleşim biriminden)	4	4	4
	Ulaşım (taksi ve özel oto dışında)	4	3	3
	Ulaşımda kolaylıklar	3	3	3
Toplam U Değeri		20	18	18

3.4. Rekreatif Kolaylık (RK)

Kıyı alanlarının rekreasyon aktivitelerine uygun olabilmesi için yeme-içme ve konaklama gibi en temel insani ihtiyaçlara asgari düzeyde yanıt verebilmesi beklenmektedir. Tablo 12'de kıyı alanlarında yer alan ve rekreasyonu kolaylaştıran öğelere göre verilen puanlar sunulmuştur. Kıyı alanlarındaki piknik olanaklarına bakıldığında, alanların tamamında piknik masalarının bulunduğu, bununla birlikte sayı ve nitelik bakımından kıyı alanları arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. K1 kıyı alanında piknik yapabilme olanakları nitel ve nicel olarak diğer kıyı alanlarından daha fazladır. Bu nedenle K1 alanına 4 puan verilirken, piknik tesisleri bakımından yetersiz olan K2 ve K3 kıyı alanlarına 1 puan verilmiştir. Çok sayıda büfe ve kafe içeren K1 kıyı alanı, içme suyu ve kullanma suyunun erişim bakımından da diğer alanlara göre avantajlı konumdadır. K1 alanında ziyaretçiler satış büfelerinden, kafelerden ya da kıyıda çeşitli noktalara konumlandırılmış olan çeşmelerden temiz suya kolayca erişebildiğinden bu alana en yüksek puan olan 3 verilmiştir. K2 ve K3 kıyı alanlarına bakıldığında, temiz ve kullanılabilir suya erişimin daha zor olduğu görülmüştür. Bununla birlikte; alanların yakın çevrelerinde suya erişebilecekleri satış birimleri düşünüldüğünde K2 kıyı alanına 2 puan, K3 kıyı alanına ise 1 puan verilmiştir.

K1 kıyı alanının kent merkezine ve gününbirlik rekreasyon alanlarına olan yakınlığı göz önüne alındığında konaklama ve geceleme olanaklarının oldukça çeşitli olduğu görülmektedir. Bu nedenle K1 alanına “geceleme tesisleri” başlığında 2 puan verilmiştir. Yalnızca çadırli kamp yapılabilecek alanlar içeren K2 kıyı alanına ve çadıra ek olarak karavanlı konaklama olanağı içeren K3 alanına bu kategoride 1 puan verilmiştir. K1 kıyı alanında çeşitli noktalara konumlandırılmış olan prefabrik tuvaletler sayıca ve nitelik olarak yeterli görüldüğünden 2 puan verilmiştir. K2 kıyı alanında ise tuvaletlerin homojen dağılmadığı, yalnızca kısıtlı sayıda noktada bulunduğu görüldüğünden tuvaletlerin yeterliği konusunda 1 puan verilmiştir. K3 kıyı alanında ise plajlarda dahi tuvalet ya da soyunma kabininin olmayışı bu alanın ilgili kategoride puan alamamasına neden olmuştur. Deniz kıyısında yer alan kentlerde kıyı alanları, rekreasyonel anlamda her mevsimde talep gören ve kullanıcı yoğunluğunun fazla olduğu yerlerdir. Bu nedenle, özellikle yaz aylarında otoparkların yetersizliği gündeme gelmektedir. K1 ve K2 kıyı alanları, K3 alanı ile karşılaştırıldığında araç ve yaya sirkülasyonunun daha fazla olduğu alanlar olduğundan otoparklar yetersiz kalmaktadır. K1 ve K2 alanları “otopark” başlığı altında 1 puan alırken, otoparkların görece daha yeterli olduğu K3 alanına 2 puan verilmiştir. K1 kıyı alanı içerisinde restoran, kafeterya ve büfe gibi çok sayıda tesis olanağı yer aldığından “gazino, büfe” başlığı altında tam puan almıştır. K2 ve K3 alanları ise bu konuda yetersiz oluğ 1 puan almıştır. K1 kıyı alanında işletmelerde sürekli bekçi ya da görevlilerin olması nedeniyle 2 puan verilirken, K2 alanında herhangi bir görevli olmadığından 0 puan ve K3 alanında ise yeterli olmadığından 1 puan verilmiştir. K1 kıyı alanında yeterli sayıda ve nitelikte plaj, soyunma kabini, duş, spor alanı ve çocuk oyun alanları bulunduğundan “diğer kolaylıklar” açısından 3 puan verilmiştir. K2 alanında ise bu olanakların bazıları bulunmakla birlikte yeterli görülmediğinden 1 puan verilmiş, K3 alanı ise bu kategoride puan alamamıştır. Tüm özelliklerden alınan puanlar değerlendirildiğinde; Rekreatif Kolaylıklar (RK) bileşeni bakımından en avantajlı kıyı alanının 19 puan ile K1 alanı olduğu görülmüştür. Yetersiz piknik olanaklarına sahip, geceleme tesisleri bakımından yetersiz olan ve suya erişimin zor olduğu K2 ve K3 kıyı alanları sırasıyla 8 ve 7 puan almıştır (Tablo 12).

Tablo 12. Kıyı Alanlarına İlişkin RK Değerleri

Bileşen	Özellikler	K1	K2	K3
REKREATİF KOLAYLIK (RK)	Piknik tesisleri	4	1	1
	Su durumu	3	2	1
	Geceleme tesisleri	2	1	1
	Tuvaletler	2	1	0
	Otopark	1	1	2
	Gazino, büfe	2	1	1
	Bekçi ve görevliler	2	0	1
	Diğer kolaylıklar	3	1	0
Toplam RK Değeri		19	8	7

3.5. Olumsuz Etkenler (OE)

K1 kıyı alanı kent merkezinde yer aldığından diğer pek çok rekreasyonel olanak açısından zengin olsa da kente yakınlık beraberinde birtakım olumsuzlukları getirmektedir. Motorlu taşıt trafiğinin daha yoğun olması ve alanda yer alan üretim tesisleri “hava kirliliği” bakımından K1 alanına -2 puan verilmiştir. K1 kıyı alanı; kent merkezinde yer alması, çok sayıda işletme bulundurması ve insan dolaşımının daha fazla olması nedenlerinden dolayı güvenceli durumdadır. Bununla birlikte daha az kullanılan K2 kıyı alanı güvenceli görülmediğinden -2 puan verilmiş, daha az kullanılan fakat bekçi kulübesi bulunduran K3 alanına ise -1 puan verilmiştir. Kıyı alanlarının hiçbirinde göze çarpan bir su kirliliği gözlemlenmediğinden bu başlık altında herhangi bir olumsuz puanlandırma yapılmamıştır. “Gürültü” faktörü açısından K1 kıyı alanı hem kullanıcı yoğunluğu hem de araç trafiğinin daha yoğun olduğu bir bölge olduğundan -1 puan verilirken, K2 ve K3 alanları bu kapsamda negatif puan almamıştır. Kıyı alanlarının bakımı genel olarak yetersiz olup K2 ve K3 alanları K1 alanına göre daha fazla bakımsız olduğundan “bakımsızlık” açısından K1 alanı 0 puan diğer iki alan -1 puan almıştır. Araştırma alanı içinde genel olarak inşaat kalıntısı, taş ve çakıl ocağı gibi olumsuzluklar yer almamaktadır. Toplam Olumsuz

Etkenler (OE) puanlarına göre; K1 ve K2 kıyı alanları -3 puan alırken, K3 kıyı alanı -2 puan almıştır (Tablo 13).

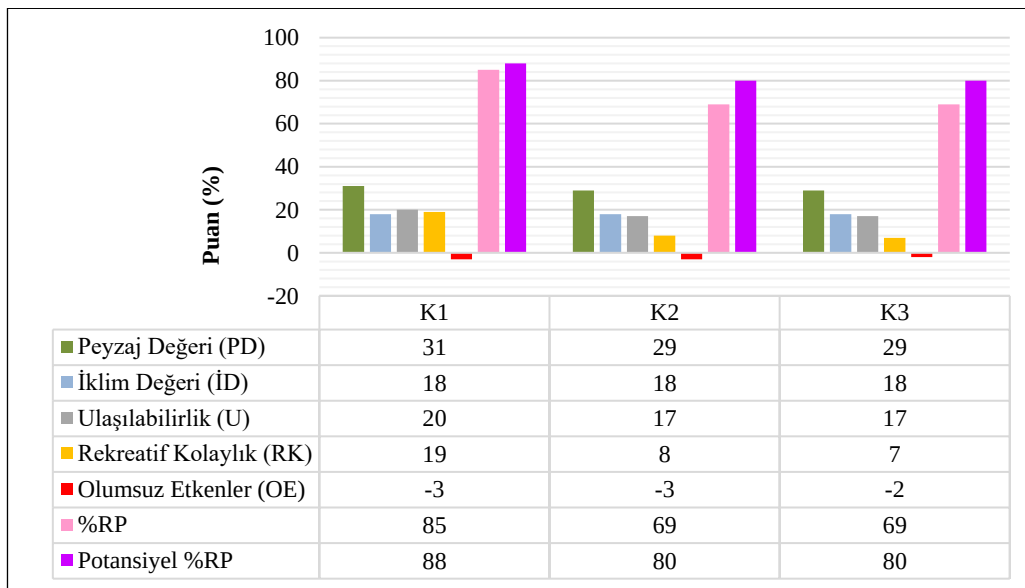
Tablo 13. Kıyı Alanlarına İlişkin OE Değerleri

Bileşen	Özellikler	K1	K2	K3
OLUMSUZ ETKENLER (OE)	Hava kirliliği	-2	0	0
	Güvenceli olmaması	0	-2	-1
	Su kirliliği	0	0	0
	Bakımsızlık	0	-1	-1
	Gürültü	-1	0	0
	Diğer olumsuz etkenler	0	0	0
Toplam OE Değeri		-3	-3	-2

3.6. Rekreatif Potansiyeli (RP)

Kıyı alanlarının aldığı Peyzaj Değeri (PD), İklim Değeri (İD), Ulaşılabilirlik (U), Rekreatif Kolaylık (RK) ve Olumsuz Etkenler (OE) puanlarının toplanması ile elde edilen %RP değerleri ve gerekli iyileştirmelerin yapılması durumunda alabilecekleri puanlar Şekil 2’de verilmiştir. Buna göre; K1 kıyı alanının RP değeri 85 olup rekreatif potansiyeli “çok yüksek” düzeydedir. Bununla birlikte, K2 ve K3 alanlarının %RP değeri 69 olduğundan bu alanların rekreatif potansiyeli “yüksek” olarak tespit edilmiştir.

Üç kıyı alanında da mevcut rekreatif potansiyelin artırılması öncelikle alanlardaki olumsuz etkenlerin ortadan kaldırılması ile mümkündür. K1 kıyı alanındaki temel olumsuz etkenler olan hava ve gürültü kirliliklerinin önlenmesine yönelik yapısal ve bitkisel çözümler geliştirildiği takdirde bu alanın RP değeri 85’ten 88’e yükselecektir. Rekreatif potansiyeli kategorik olarak “yüksek” olan, bununla birlikte çok daha yüksek bir potansiyele sahip K2 ve K3 alanlarında ise köklü değişimlere ihtiyaç bulunmaktadır. Yalnızca olumsuz etkenlerin ortadan kaldırılması bu iki alanda RP değerini yeterince yükseltmemektedir. Kıyı alanlarının Şekil 2’deki bileşenlerden aldıkları puanlar incelendiğinde, peyzaj ve iklim değerleri K1 alanı ile birbirine çok yakın olan diğer iki kıyı alanındaki temel eksikliğin ulaşım ve rekreatif kolaylık sağlayan olanaklarda olduğu görülmektedir. Ulaşılabilirlik anlamında toplu taşıma olanaklarının artırılması K2 ve K3 alanlarının rekreatif potansiyeline olumlu katkı sağlayacaktır. Rekreatif kolaylıklar anlamında ise piknik olanaklarının nicel ve nitel olarak artırılması; geceleme tesisi, tuvalet ve yeme-içme gibi temel gereksinimlerin karşılanabildiği tesislerin bu alanlara kazandırılması gerekmektedir. Söz konusu iyileştirmelerin yapılması durumunda bu alanların mevcut durumda %69 olan Rekreatif Potansiyel değerleri %80 düzeyine kadar çıkabilmektedir (Şekil 2).

Şekil 2. Kıyı Alanlarının Tüm Bileşenlerden Aldığı Puanlar ve %RP Değerleri

4. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada; Altınordu ve Gülyalı ilçelerinde yer alan kıyı alanlarının aktüel ve gelecekteki rekreasyonel potansiyelleri Gülez (1990) tarafından geliştirilen rekreasyon potansiyeli belirleme yöntemi ile değerlendirilmiştir. Gülez yöntemi ile yapılan araştırmalar incelendiğinde, çeşitli rekreasyon alanlarının rekreasyonel potansiyellerinin %66 ile %78 arasında değiştiği görülmüştür (Çavuş & Aker, 2021; Tülek, 2021; Rüzgar, Koçak & Demir, 2022; Sökmen & Yener, 2022; Bingül Bulut, 2023). K1 kıyı alanının rekreasyon potansiyeli %85 ile “çok yüksek” iken, K2 ve K3 alanlarının rekreasyon potansiyelleri %69 ile “yüksek” olarak belirlenmiştir. Aynı yöntem ve kriterler doğrultusunda yapılan değerlendirmede, Tekirdağ kent merkezi ve yakın çevresindeki kıyı alanının rekreasyon potansiyeli %65 olarak hesaplanmıştır (Şimşek & Korkut, 2009). Bu durum, rekreasyonel potansiyel bakımından K2 ve K3 kıyı alanlarının Tekirdağ kıyı alanı ile benzeştiği anlamına gelmektedir. Bununla birlikte, söz konusu araştırma, kıyı alanının yaklaşık 16 yıl önceki durumu yansıttığından bugünkü güncel durumu ile yapılacak bir karşılaştırma daha doğru bir değerlendirmeye olanak tanıyacaktır. 2019 yılında Samsun kentinin kıyı alanında yürütülen araştırmanın (Gül & Yılmaz, 2019) sonuçları nispeten daha güncel olduğundan ve her iki kent de Karadeniz kıyısında yer aldığından kıyaslama yapabilmek mümkündür. Bu çalışmada, Samsun kenti kıyı alanının aktüel rekreasyon potansiyelinin %78 olduğu ifade edilmiştir. Araştırmada rekreasyonel potansiyeli değerlendirilen kıyı alanı, Samsun kent merkezine daha yakın bir konumda yer aldığından K1 alanı ile benzer rekreasyonel olanaklara sahip olduğu düşünülmektedir. Nitekim K1 kıyı alanının RP değeri %85 iken Samsun kenti kıyı alanının RP değeri %78 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu araştırmadaki RP değerini etkileyen tüm bileşenlere bakıldığında, iklim değeri, ulaşılabilirlik, rekreatif kolaylık ve olumsuz etkenler bakımından iki alanının oldukça yakın değerlere sahip olduğu görülmüştür. İki kıyı alanı arasındaki %7’lik farkı yaratan esas bileşen peyzaj değeridir. Öyle ki, Ordu kent merkezinin kıyılarına karşılık gelen K1 alanının peyzaj değeri %31 iken Samsun kenti kıyı alanının peyzaj değeri %25’tir. Ordu ilinin merkezinde ve turizmin odağında yer alan K1 kıyı alanı, ziyaretçilere pek çok açıdan farklı manzara ve görüş açıları sunmaktadır. Bu manzara etkisinin oluşturulmasında topoğrafik bir zıtlık yaratan Boztepe’nin yadsınamaz bir etkisi bulunmaktadır. K1 kıyı alanı, rekreasyonel potansiyeli artıran pek çok olanağa sahip olmakla birlikte hava kirliliği ve yüksek gürültü düzeyleri gibi olumsuzlukların da etkisi altındadır. Söz konusu gürültü kirliliği, motorlu taşıt trafiğinin yoğun olduğu gün ve saatlerde rahatsız edici düzeylere ulaşmaktadır. Ekonomik ve estetik yapısıyla dikkat çeken bitkilendirme uygulamalarının kent içi gürültü düzeyini düşürdüğü ve gürültü kirliliğini azalttığı bilinmektedir (Yeşil, Atabeyoğlu & Yeşil, 2015). Bu nedenle, kıyı alanının gürültü kaynaklarından izole edilmesi için yapısal ve bitkisel çözümlerden yararlanılması rekreasyonel aktivitelerin kalitesini artırabilir. Üstelik bitkisel çözümler; akustik izolasyonun yanında havayı filtreleme, kentsel biyolojik çeşitliliği destekleme ve mekânlara estetik değer katma gibi pek çok hizmeti yerine getirmektedir. Bunlara ek olarak; katılımcı yaklaşım ilkeleri doğrultusunda hem yerel halkın hem de ilgili kurum ve kuruluşların sürece katılımı sağlanarak, gürültü kirliliği ve hava kirliliği sorunlarına yönelik daha etkin çözümler geliştirilebilir.

K2 kıyı alanında çok sayıda vista noktasının bulunması alanın görsel çekiciliğini güçlendirmiştir. Alanın spor aktivitelerine olanak tanınması, gününbirlik ulaşım mesafesinde olması ve konaklama imkanlarının bulunması önemli avantajlardandır. K2 alanının rekreasyonel potansiyelinin artırılması için tesislerin ve donatıların yeterli duruma getirilmesi gerekmektedir. Bu noktada, eksikliklerin giderilmesi ve sürdürülebilir kullanımın sağlanabilmesi için etkili bir yönetim modeli oluşturulmalıdır. Rekreasyonel kullanım potansiyelindeki artış ile rekreasyonel çeşitlilik doğru orantılı olduğu (Işık & Demirel, 2016) göz önüne alındığında, kıyı alanındaki rekreasyonel faaliyetlerin kısıtlı olması, otopark alanlarının yetersizliği, bakım ve güvenlikteki eksiklikler alanın tercih edilebilirliğini azaltmaktadır. Bu nedenle; kıyı alanlarında rekreasyonel aktivite çeşitliliği artırılmalı, gündüz ve gece kullanımlarında yeterli güvenlik düzeyi sağlanmalı ve otoparklar en yoğun kullanım dönemlerinde ihtiyaca yanıt verecek şekilde planlanmalıdır. K3 kıyı alanında da benzer problemler ve eksiklikler göze çarpmaktadır. K1 kıyı alanına göre daha “el değmemiş” olarak nitelendirilebilecek K2 ve K3 alanlarının rekreasyon amaçlı kullanım potansiyelinin artırılması sürecinde, doğal yapının mutlaka korunması gerekmektedir. Bu bağlamda;

koruma ve kullanma arasındaki hassas dengenin sağlanması, alandaki mevcut doğal ve kültürel kaynak değerlerinin sürdürülebilirlik çerçevesinde değerlendirilmesi zorunludur (Yeşil & Beyli, 2018). Kıyı alanlarının rekreatif anlamda zayıf yönleri güçlendirildiğinde, alanlar arasında bütünlük sağlanarak rekreatif potansiyelinin sürekliliği tesis edilmiş olacaktır. Araştırmadan elde edilen çıktılar doğrultusunda; mevcut eksikliklerin giderilmesi durumunda, Ordu kent merkezi ve yakın çevresindeki kıyı alanlarının rekreatif potansiyelinin önemli ölçüde gelişime açık olduğu anlaşılmaktadır. İyi planlanmış rekreatif alanlarının kentte yaşayanların genel memnuniyet düzeyini artırdığını ve toplumsal etkileşime olumlu katkıda bulunduğu göz önüne alındığında (Kang, Yang & Han, 2021; Senetra & Szczepańska, 2022), rekreatif alanlarının niteliğinin kent sakinlerinin memnuniyet düzeyi ve yaşam kalitesi üzerinde doğrudan etkili olduğu açıktır. Kıyı kentlerindeki en önemli rekreatif alanlarının başında gelen kıyı alanlarının doğru bir şekilde planlanması ve yönetilmesi, hem bu alanlarda zaman geçiren insanların yaşam kalitesinin artırılması hem de kıyı ekosisteminin sürdürülebilirliğinin sağlamak için gereklidir (Uzun & Özcan, 2016; Topal, 2023). Kentsel kıyı alanlarının rekreatif anlamda aktif bir şekilde kullanılabilmesi için bu alanların planlama aşamasında farklı kullanıcı gruplarının rekreatif ihtiyaç ve beklentilerinin çeşitlilik gösterebileceği unutulmamalıdır (Akdeniz vd., 2020). Bununla birlikte, kıyı alanlarının kişiler üzerindeki estetik ve psikolojik etkileri de göz önünde bulundurulmalıdır.

Teşekkür ve Bilgi Notu

Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanmasında herhangi bir bireyden ya da kurumdan aynî ve nakdî bir yardım veya destek alınmamıştır.

Etik Onayı: Makalede ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde **GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences** Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma, TR Dizin etik kurul izni gerektiren çalışma grubunda yer almamaktadır.

Çıkar Çatışması: Makalede herhangi bir çıkar çatışması ya da kazancı yoktur.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Çalışma, üç yazarın katkısı ile hazırlanmıştır. Katkı oranları; 1. Yazar = % 35.2 2. Yazar = % 35, 3. Yazar = %30.

Kaynaklar

- Aka, S. & Arapoğlu, M. (2020). Anxiety, Depression and Quality of Life Levels of Mothers with Children with Cerebral Palsy. *Güncel Pediatri*, 18(1), 114–124.
- Akdeniz, N., Batman, Z., Çelik, A., Ender, E. & Zencirkiran, M. (2020). Bursa İli Mudanya İlçesi Kıyı Şeridinin Kullanıcı İstekleri Doğrultusunda Rekreatif Olanaklılığının Değerlendirilmesi. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 22(2), 307–318.
- Aktaş, D. & Kiper, T. (2023). Kentsel Yaşam Kalitesi Yeşil Alan İlişkisi: Tekirdağ İli Çorlu İlçesi Örneği. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 439–461.
- Atabeyoğlu, Ö., Beyli, K. N. & Argan, A. (2017). Karadenizin Arkeolojik Hazinesi Kurul Kalesi Rekreatif Alan Potansiyeli, Ordu. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 7(16), 126–140.
- Ayhan, Ç. (2019). Ayazmapınarı Tabiat Parkı'nın (Bayramiç, Çanakkale) Rekreatif Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 219–228.
- Bekçi, B., Üçok, M. & Yılmaz, H. (2019). Determination of User Satisfaction of Rize Urban Coast Line. *Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(2), 125–136.
- Belice, T., Bölükbaşı, S. & Mandıracıoğlu, A. (2021). Yaşlılarda Fiziksel İnaktivitenin Yaşam Kalitesi Üzerine Etkileri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 44–48.
- Bingül Bulut, M. B. (2023). Karaahmetli Tabiat Parkı'nın Rekreatif Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 6(1), 259–271.

- Öztürk, Y., Güzel, M. & Yeşil, P. (2025). Kıyı Alanlarının Rekreatif Potansiyel Açısından Değerlendirilmesi: Altınordu ve Gülyalı (Ordu) Örneği. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences (ATRSS)*, 8 (2): 661-676
- Bozkurt, S. G. (2019). Gürün (Sivas) İlçesi Gökpınar Gölü ve Çevresinin Rekreatif Potansiyelinin Belirlenmesi. *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 29-39.
- Çavuş, A. & Aker, P. (2021). Turgut Özal Tabiat Parkı'nın Rekreatif Potansiyelinin Belirlenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 8(1), 193-212.
- Eroğlu, K., Koşugen, P. & Göktuğ, T. H. (2022). Gülez Yöntemi'ne Göre Şarlan Tabiat Parkı'nın Açık Hava Rekreatif Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Journal of Protected Areas Research*, 1(2), 75-85.
- Gül, S. & Yılmaz, A. (2019). Samsun Şehri Kıyı Şeridinin Rekreatif Potansiyelinin Gülez'in Açık Hava Rekreatif Potansiyelinin Değerlendirilmesi Yöntemi ile Belirlenmesi. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 17(2), 318-344.
- Gülez, S. (1990). Ormaniçi Rekreatif Potansiyelinin Saptanması İçin Geliştirilen Bir Değerlendirme Yöntemi. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 40(2), 132-147.
- Holtermann, A., Hansen, J., Burr, H., Søgaard, K. & Sjøgaard, G. (2011). The Health Paradox of Occupational and Leisure-Time Physical Activity. *British Journal of Sports Medicine*, 46(4), 291-295.
- Işık, B. & Demirel, Ö. (2016). Determination of Coastal Areas of Recreational Activities in the City of Trabzon. *Istanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 66(2), 483-496.
- Kahveci, H., Hergül, Ö., Göker, P. & Çalışkan, S. (2021). Landscape Design Proposal for Recreational Use of Bilecik Pelitözü Pond Close Area. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 22(2), 192-201.
- Kahvecioğlu, C. & Sağlık, A. (2023). Çanakkale İl Merkezi Kıyı Kordonunun Kentsel Donatı Elemanlarının Ergonomi Kriterleri Yönünden Değerlendirilmesi. *Journal of Social Humanities and Administrative Sciences*, 61(61), 2402-2416.
- Kang, L., Yang, Z. & Han, F. (2021). The Impact of Urban Recreation Environment on Residents' Happiness-based on A Case Study in China. *Sustainability*, 13(10), 5549.
- Komatsu, M., Obayashi, K., Tomioka, K., Morikawa, M., Jojima, N., Okamoto, N., Kurumatani, N. & Saeki, K. (2019). The Interaction Effect between Physical and Cultural Leisure Activities on the Subsequent Decline of Instrumental ADL: The Fujiwara-kyo Study. *Environmental Health and Preventive Medicine*, 24(1), 1-8.
- Ku, P., Stevinson, C. & Chen, L. (2012). Prospective Associations between Leisure-Time Physical Activity and Cognitive Performance among Older Adults across An 11-Year Period. *Journal of Epidemiology*, 22(3), 230-237.
- Lahti, J., Sabia, S., Singh-Manoux, A., Kivimäki, M., Tatsuse, T., Yamada, M., Sekine, M. & Lallukka, T. (2016). Leisure Time Physical Activity and Subsequent Physical and Mental Health Functioning among Midlife Finnish, British and Japanese Employees: A Follow-up Study in Three Occupational Cohorts. *BMJ Open*, 6(1), e009788.
- Özçalık, M. & Kumru, S. N. (2019). Kapiçam Tabiat Parkı'nın Gülez Yöntemine Göre Rekreatif Potansiyelinin Belirlenmesi. *Turkish Journal of Forest Science*, 3(2), 129-141.
- Özgeriş, M. & Karahan, F. (2021). Turizm Alanlarındaki Rekreatif Su Kaynaklarının Sürdürülebilirliği ve Sakin Şehir Politikaları: Uzundere (Erzurum) Örneğinde Bir Değerlendirme. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 11(11-1), 103-117.
- Pekünlü, S., Sezen, I. & Özer, S. (2020). Limni Gölü Tabiat Parkının Rekreatif Potansiyelinin Gülez Yöntemine Göre Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimlerde Gündem "Türkiye ve Doğu Karadeniz"*, 1-4 Temmuz, Trabzon, s. 20.
- Rüzgar, A., Koçak, H. & Demir, M. (2022). Malatya İli Turgut Özal Tabiat Parkının Rekreatif Potansiyelinin Belirlenmesi. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 7(1), 1-25.
- Senetra, A. & Szczepańska, A. (2022). Has the COVID-19 Pandemic Led to Permanent Persistent Changes in Recreational Activity? A Case Study of A Municipal Beach. *Bulletin of Geography. Socio-Economic Series*, (55), 49-66.
- Sökmen, E. D. & Yener, Ş. D. (2022). Bentler Tabiat Parkı'nın Rekreatif Potansiyelini Değerlendirmeye Yönelik Bir Çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 176-188.

- Öztürk, Y., Güzel, M. & Yeşil, P. (2025). Kıyı Alanlarının Rekreatiyon Potansiyel Açısından Değerlendirilmesi: Altınordu ve Gülyalı (Ordu) Örneği. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences (ATRSS)*, 8 (2): 661-676
- Surat, H. (2017). Gülez Yöntemine Göre Deriner Baraj Gölü ve Yakın Çevresi Rekreatiyon Potansiyelinin Değerlendirilmesi ve Alan Kullanım Önerilerinin Geliştirilmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Doğa Bilimleri Dergisi*, 20(3), 247-257.
- Şimşek, D. S. & Korkut A. B. (2009). Kıyı Şeridi Rekreatiyon Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Uygulaması: Tekirdağ Merkez İlçe Örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 6(3), 315-327.
- Topal, E. (2023). Kentsel Dirençlilik Üzerine Mekân Odaklı Araştırmalar. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 8 (Özel Sayı), 547-566.
- TÜİK (2024). Türkiye İstatistik Kurumu – Nüfus İstatistikleri. <https://www.tuik.gov.tr>.
- Tülek, B. (2021). Determination of Recreation Potential with Using Gülez Method in Çankırı Kadınçayırı Natural Park Example. *ISPEC Journal of Agricultural Sciences*, 5(1), 227-234.
- Uzun, M. & Özcan, S. (2016). Solaklı Dere-İyidere Arasında (Trabzon/Of) Kıyı Kullanımının Zamansal Değişimi ve Sürdürülebilir Yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 21(35), 175-196.
- Xie, Y., Stewart, S., Lam, T., Viswanath, K. & Chan, S. (2014). Television Viewing Time in Hong Kong Adult Population: Associations with Body Mass Index and Obesity. *Plos One*, 9(1), e85440.
- Yeşil, M., Atabeyoğlu, Ö. & Yeşil, P. (2015). Karayollarının Kent İçi Trafik Gürültüsü Düzeyine Etkisi: Ordu Kent Merkezi Örneği. *Turkish Journal of Forestry*, 16(2), 177-182.
- Yeşil M. & Beyli N. K. (2018). Ordu-Boztepe'nin Turizm ve Rekreatiyon Potansiyeli ile Boztepe'nin Kent İmajına Katkısı. *Türk Tarım, Gıda, Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(3), 291-298.
- Yeşil, M. (2017). Recreational Potential of Çambaşı Plateau of Ordu Province. *International Educational Applied Scientific Research Journal*, 2(12), 39-42.
- Yeşil, M. & Güzel, M. (2021). Ordu ili Asarkaya Kent Ormanı ve Yoroç Kent Ormanı ile Çınarsuyu Tabiat Parkı ve Ulugöl Tabiat Parkı'nın rekreatiyonel potansiyel yönünden karşılaştırılması. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 11(3), 975-987.
- Yılmaz, H., Karaşah, B. & Erdoğan Yüksel, E. (2009). Gülez Yöntemine Göre Kafkasör Kent Ormanının Rekreatiyonel Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10(1), 53-61.
- Yulu, A., Kapan, K. & Bingül Bulut, M. B. (2021). Evaluation of the Recreational Potential of Mount Ağrı (Ararat) National Park. *Ege Coğrafya Dergisi*, 30(1), 43-56.